

Turisme

INVESTERINGSSTRATEGI FOR
INNOVATIONSFONDEN 2016-2018

Innovationsfonden
FORSKNING, TEKNOLOGI & VÆKST I DANMARK

Indhold

Introduktion	3
Definition	3
Beskrivelse	4
Hvorfor investerer Innovationsfonden?	8
Vision og mål	9
Investeringsområder	9
Investeringskriterier	10
Innovationsfondens formål og strategi	11
Referencer	12

Introduktion

Udvikling af dansk turisme gennem innovation kan bidrage til vækst, omsætning og beskæftigelse i hele landet. Turisterne forbruger for 91,9 mia. kr. i Danmark. Det betyder, at turismen skaber godt 110.000 job i Danmark, hvoraf mange job ligger i landets landdistrikter. Samtidig er dansk turisme et vigtigt eksporterhverv med en andel på 3,6 pct. af eksporten.

Nye trends sætter løbende retning og behov for innovation i turisme. Det gælder f.eks. natur, sundhed, gastronomi, kultur, erhverv, adventure, golf mv.. Informations- og kommunikationsteknologi (IKT) sætter sammen med andre vækstteknologier dagsordenen for udvikling af turisterhvervet.

Dansk turisme er i dag fragmenteret og karakteriseret ved et kompliceret samspil mellem en række forskellige aktører. Samspillet foregår typisk mellem mange små virksomheder og andre mindre aktører - og ikke mindst med en utilstrækkelig sammenhæng mellem forskningen og det praktiske erhverv. Der kan endvidere være komplekse regler og regulering, som medvirker til at hæmme erhvervets vækstmuligheder.

Innovationsfonden ønsker med investeringer i turisme at understøtte og forbedre konkurrenceevnen for turismeerhvervet. Fonden ønsker at modne og udvikle turismeerhvervet ved at koble erhvervsaktører, forskningen og reguleringen bedre sammen for derigennem at sikre en bedre udnyttelse af de danske potentialer indenfor turisme.

Innovationsfonden investerer generelt i projekter, som på kort eller lang sigt resulterer i implementering af nye teknologier og processer, eller som sammensætter kendte teknologier og processer på en ny og værdiskabende måde. Projekterne skal skabe økonomisk og samfundsmæssig værdi i danske virksomheder og hos offentlige aftagere i stat, regioner og kommuner. Innovationsfonden dækker hele værdikæden fra forskning over udvikling til implementering herunder kommunikation til kunden.

Innovationsfondens investeringsstrategi indenfor turisme udgør sammen med prioriteringer på turismeområdet i den aktuelle finanslov grundlaget for fondens opslag og vurderings- og investeringskriterier. Turisme udgør et delområde i Innovationsfondens øvrige samfundsfaglige investeringer.

Innovationsfondens investeringsstrategi for miljø tager udgangspunkt i fondens lovgrundlag, Forsk2020-kataloget, Danmarks Statistik samt diverse analyser og rapporter fra blandt andre, Erhvervs- og Vækstministeriet, Visit Denmark, regionerne, kommunerne, interesseorganisationer og analyser fra bl.a. OECD og UNWTO. Desuden har fonden arbejdet med konkrete input til strategien fra forskere, virksomheder, organisationer og andre relevante fageksperter, der deltog i fondens strategiforum i oktober 2015.

Definition

Innovation i turisme kan være både på efterspørgsels- og udbudssiden samt i rammevilkår. Det gælder inden for følgende:

- Produkt-, service- og procesinnovation på turistsiden (efterspørgsel).
- Produkt-, service- og procesinnovation i selve turismeerhvervet og i virksomheder, som får omsætning fra turismen (udbud).
- Konceptinnovation (Integreret efterspørgsels- og udbudsinnovation).
- Innovation vedrørende branchens rammevilkår bl.a. infrastruktur, regulering/lovgivning, offentlige myndigheder, afgifter og informations- og kommunikationsteknologi (rammevilkår - IKT).

Innovation inden for turisme kan kategoriseres inden for den værdikæde, som bl.a. HORESTA har defineret for området:

- Reasons to go (markedsføring, brand, produkt, køb af rejse, pris).
- Tilgængelighed (fly, lufthavn, infrastruktur, visum).
- Ophold (Overnatning, attraktioner, bespisning, transport, service/kvalitet, sikkerhed, pris, events).
- Efter ophold (oplevelse, ambassadører, tilfredshed).

Turisme omfatter således såvel kyst- og naturturisme, storbyturisme og erhvervturisme. Oplevelsesøkonomien/oplevelseserhvervet indgår i alle ovenstående områder.

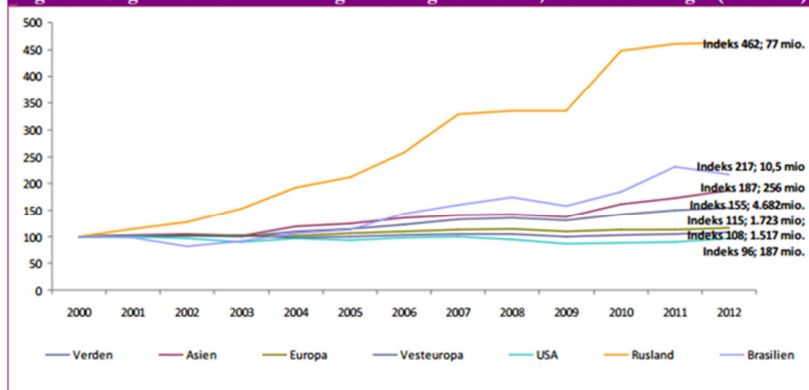
Turisme vil i forhold til forskning og innovation ofte inddrage en række andre områder som f.eks. Informations og kommunikationsteknologi (IKT), miljø og natur, energi, transport, sundhed, fødevarer mv.. Det betyder, at turisme kan indgå i andre af Innovationsfondens fagområder. Det betyder også, at forsknings- og innovationsprojekter ofte vil være tværsektorielle og tværdisciplinære for at kunne bidrage til kvalitetsløft i turisme-erhvervet.

Beskrivelse

Turismen er globalt set i vækst. I 2012 rundede antallet af internationale turist-indrejser en milliard, og i 2013 voksede international turisme yderligere med 5 pct.. En lignende vækst (4,5 pct.) forventedes i 2014. UNWTO forventer, at antallet af turist-rejsende fortsat vokser med 3,8 pct. pr. år frem mod 2030. Udviklingen drives blandt andet af en voksende middelklasse i en række vækstlande - herunder Kina, Rusland, Indien og Brasilien. Rusland og Brasilien har de senere år været de lande med den relativt største stigning i udgående turisme, men flere lande følger med.

Figur 4.2: Udgående turisme fra udvalgte lande og kontinenter, antal overnatninger (100=2000)

Kilde: Tourism Economics

Anm.: De absolutte tal er vejledende, da data ikke er fuldstændig, og da der er afgrænsningsforskelle mellem landene.

Markedets karakteristika

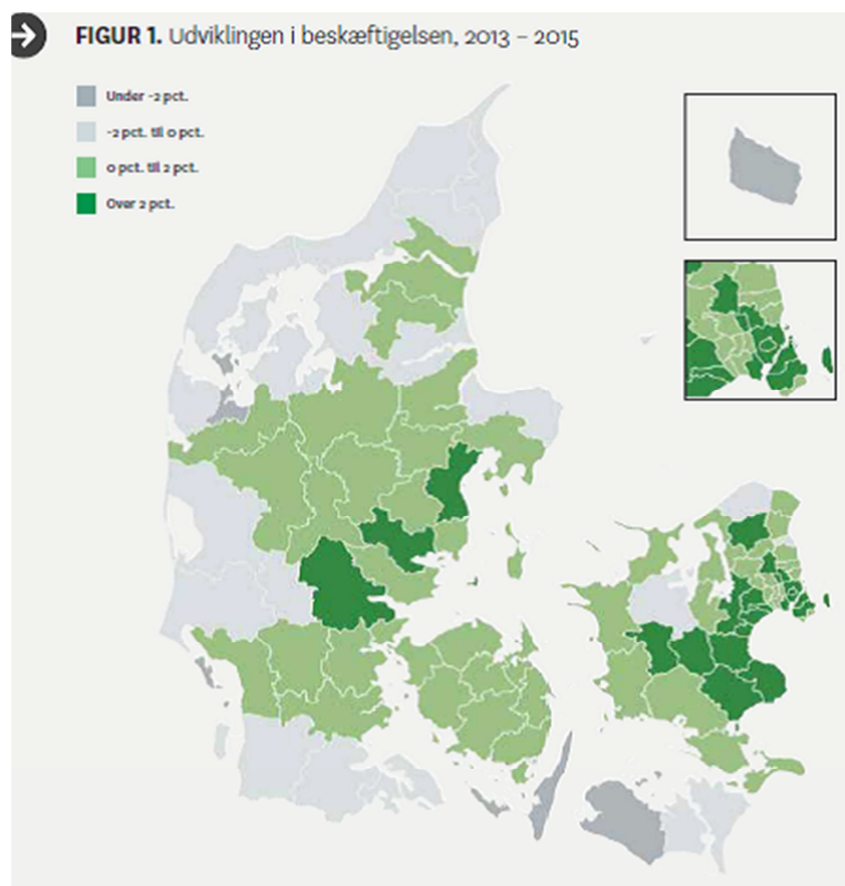
I regeringens strategi for vækst og udvikling fra november 2015 fremgår det, at: *Turismen er et internationalt væksterhverv og samtidig et erhverv, der kan bidrage til vækst og udvikling også uden for de store byer. Men konkurrencen om turisterne er hård. Der er derfor behov for at styrke rammevilkårene for dansk turisme, så ikke mindst væksten inden for kyst- og naturturismen understøttes. Således er der bl.a. behov for at udvikle attraktive og tidssvarende turismeprodukter, forbedre konkurrencedygtigheden og effektivt markedsføre Danmark som turismested. Tilgængelighed og information er ligeledes vigtige elementer i at skabe vækst og udvikling i turismen.*

Situation og udvikling i Danmark

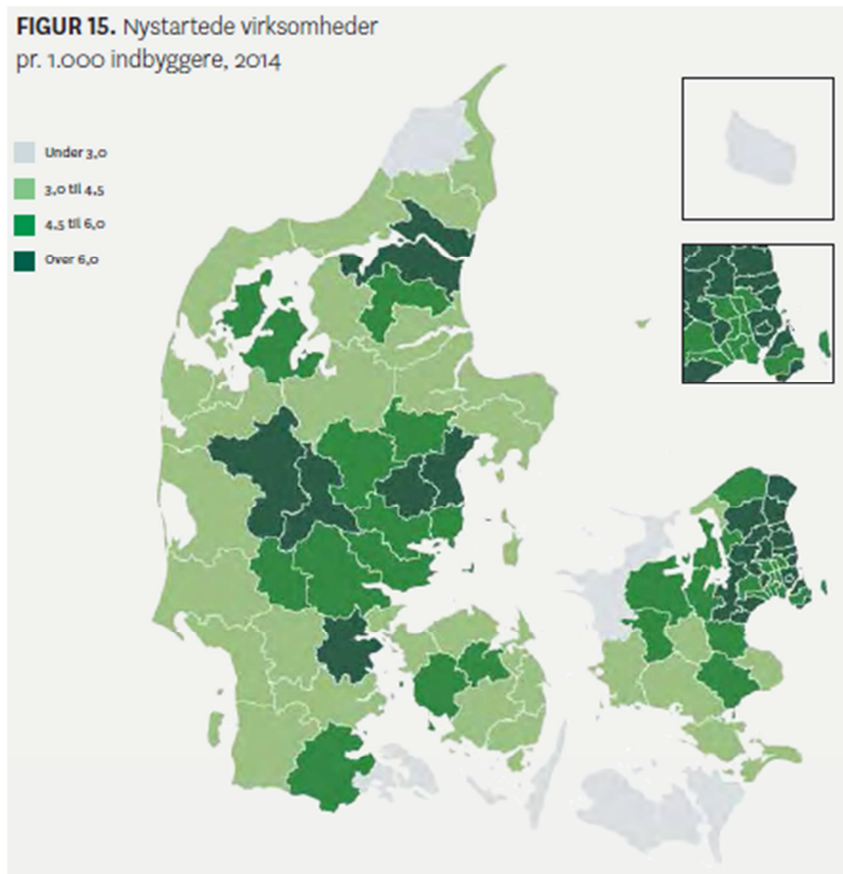
Turisme har stor betydning for den regionale erhvervsudvikling. Andelen af fuldtidsbeskæftigede inden for turisme er i nedenstående opgjort i 2013 og understreger de regionale forskelle og turisterhvervets betydning.

Det er således en udfordring for erhvervet, at vækst og beskæftigelse i de senere år (2013-2015) har været begrænset i mange vigtige turismeområder, som det fremgår af nedenstående kort fra regeringens strategi for vækst og udvikling i hele Danmark.

Økonomisk vækst og nye job skabes af entreprenante personer og innovative virksomheder. Og de mest succesrige vækstregioner er kendetegnet ved stærke netværk. Tilsammen udgør de et økosystem for vækst, som typisk går på tværs af sektor- og brancheskel. Offentlige myndigheder kan styrke den lokale væstkultur ved at identificere, støtte og indgå som aktive medspillere i økosystemet. Investeringer i innovationsprojekter inden for turisterhvervet kan også fremme væstkulturen og udbrede den til andre destinationer, men det er vigtigt at inddrage alle relevante aktører.

Turisme-området i Danmark er fragmenteret med utilstrækkelig sammenhæng mellem forskning og erhverv, og der kan være komplekse regler og regulering, som hæmmer erhvervets vækstmuligheder. Som det fremgår af kortet ovenfor, er det netop de områder af landet, hvor turist-erhvervet har relativ stor betydning, at antallet af nye virksomheder er lavest. Forsknings- og innovationsprojekter skal inddrage erhvervsstruktur og regulering samt netværk i aktiviteterne for at få størst effekt.

Nye trends sætter løbende retning og behov for innovation i turisme (natur, adventure, sundhed, gastronomi, kultur, erhverv, golf m.v.). Dynamikken i udvikling og efterspørgsel af turistdestinationer, turistprodukter og – services er stor og giver et løbende pres på erhvervet. Det er således vigtigt med løbende innovation og udvikling af destinationer, turismeprodukter og – services, formidling, infrastruktur mv.. og tilhørende digitalisering for at fastholde og udbygge erhvervets konkurrenceevne. Dette omfatter også virksomheder, som ofte ikke direkte opfatter sig som en del af turismeerhvervet. Det gælder blandt andet infrastruktur og detailhandel, der udgør en stor del af turisternes forbrug, som det fremgår af figuren nedenfor.

FORDELING AF EN TURISTS FORBRUG

Hvorfor investerer Innovationsfonden?

Turismeområdet har potentiale til at **øge vækst og beskæftigelse i hele landet**. Turisterne forbruger for 91,9 mia. kr. i Danmark. Det betyder, at turismen skaber ca. 110.000 job i Danmark. Der er stor forskel på, hvor stor en turismeomsætning, der er i de enkelte kommuner i Danmark. København ligger på en suveræn førsteplads med en omsætning på hele 21,5 mia. kr. efterfulgt af store byer som Aarhus og Aalborg. Allerede på fjerdepladsen ligger dog Ringkøbing-Skjern, der trods et beskedent indbyggertal på ca. 56.000 alligevel formår at generere en turismeomsætning på næsten tre mia. kr. Samtidig er dansk turisme et vigtigt eksporterhverv med en andel på 3,6 pct. af eksporten. Derfor skaber turismen vækst og tusindvis af arbejdspladser i Danmark. Udvikling af effektiv kvalitetsturisme gennem innovation af turismeprodukter, -services, og -koncepter kan bidrage til vækst, omsætning og arbejdspladser i hele landet. Danmark har vækstmuligheder indenfor såvel storbyturisme, erhvervsturisme samt kyst- og naturturisme.

Nye trends inden for turisme med hurtige ændringer i efterspørgsel på destinationer, turismeprodukter- og – service skaber **fortsat behov for innovation**.

Innovationsfonden ønsker med investeringer i turisme at understøtte og forbedre konkurrenceevnen for turismeerhvervet. Investeringerne skal modne og udvikle turisme-erhvervet ved at koble erhvervets aktører og viden sammen samt sikre bedre udnyttelse af de danske potentialer gennem bedre samspil mellem offentlige og private aktører i turismeerhverv, forskning og regulering.

Vision og mål

Innovationsfondens vision for turismeområdet er at forbedre erhvervets konkurrenceevne og gennem innovation at bidrage til vækst, omsætning og arbejdspladser i hele landet inden for såvel storbyturisme, erhvervsturisme samt kyst- og naturturisme.

Det betyder, at Innovationsfondens investeringer har til formål, at

- understøtte/forbedre konkurrenceevnen for turisterhvervet via innovation, som skaber kvalitetsturisme og effektivitetsforbedringer.
- koble evidensbaseret viden med turismeerhvervets aktører for at skabe "value for money" samt modne og udvikle turismeerhvervet.
- øge omsætning i yderområderne og sikre bedre udnyttelse af de danske potentialer – bl.a. via bedre samspil mellem aktører i turismeerhverv, forskning og regulering.
- skabe grundlag for skalering af resultater fra forsknings- og innovationsprojekter til andre lokalområder.

Innovationsfondens investeringer skal understøtte Visit Danmarks og dansk turismes tre nye udviklingsselskabers strategiske satsning på kyst- og naturturisme, storbyturisme og erhvervsturisme samt regeringens strategi for vækst og udvikling i hele Danmark (november 2015). Hertil kommer den nationale turismestrategi, som regeringen fremlægger i foråret 2016 på baggrund af arbejdet i Det Nationale Turismeforum.

Investeringerne kan også understøtte aktiviteterne i relevante innovationsnetværk som blandt andet: Innovationsnetværket for Videnbaseret Oplevelsesøkonomi (INVIO), innovationsnetværket FoodNetwork og Innovationsnetværket ServicePlatform.

Investeringsområder

Der er tre hovedområder inden for turisme, og der er potentialer inden for og på tværs af alle tre områder:

Innovationsfonden vil derfor investere i:

- Praksisnære og generelle koncepter, der sigter mod kvalitetsudvikling, værdiindhold og formidling af internationalt attraktive turismeprodukter og service - især med fokus på procesinnovation og skalerbarhed.
- Projekter, der tager udgangspunkt i samspil mellem turisterhverv og evidensbaseret viden om turisternes efterspørgsel bl.a. nye trends.
- Entreprenørskab, åben og brugerdreven innovation, inddragelse af international viden og best practices.
- Projekter med virksomheder i førersædet herunder boost af netværk, tværsektorielt samarbejde og vidensdeling inden for destinationer og generelt.
- Projekter, som inddrager netværk og samarbejde, der går på tværs af turismebranchen og andre brancher (f.eks. fødevarerhvervet, digitalisering mv.).
- Projekter, der fokuserer på kyst- og naturturisme, storbyturisme eller erhvervsturisme og bidrager til øget omsætning, arbejdspladser samt lokal og regional udvikling.

Investeringskriterier

Innovationsfondens ansøgninger inden for turisme kan være inden for alle investeringstyper fra iværksætterpiloter over InnoBooster-projekter til innovationskonsortier. Det betyder, at de kan være indenfor hele værdikæden fra forskning og innovation til udvikling og implementering. Vægtningen af nedenstående vil således afhænge af, hvor i værdikæden aktiviteterne er.

Projekter inden for turisme vurderes generelt i forhold til:

- Trends, kvalitet og værdi
- Relevans, forsknings- og innovationshøjde
- Procesinnovation og produktinnovation
- Netværk og samarbejde også på tværs af brancher
- Skalerbarhed
- International konkurrencekraft

Der vil i vurderingen endvidere være fokus på:

- Innovative turismeprodukter og – processer med vægt på kvalitet og økonomisk værdiindhold.
- Omsætningspotentiale i deltagende virksomheder og på landsplan.
- Beskæftigelsespotentiale i deltagende virksomheder og på landsplan.
- Samarbejde mellem turismevirksomheder og forskning – og hvorvidt, det er relevant med en virksomhed i førersædet.
- Værdi for Danmark som destination.
- Synergi med organiseringen og markedsføringen af dansk turisme Visit Denmark mv..

- Skalering af løsninger til andre områder.
- Lokalt og regionalt udviklingspotentiale.

Innovationsfondens formål og strategi

Danmark skal blive bedre til at konkurrere på forskning og innovation, udnytte sine særlige styrker og potentialer samt skabe en ny kultur for samarbejder mellem den offentlige sektor og private virksomheder. Dette inkluderer også udvikling af nye løsninger på globale samfundsmæssige udfordringer, der samtidig understøtter vækst og beskæftigelse i Danmark.

Innovationsfondens primære opgave er at omsætte viden, samfundsudfordringer og innovationsbehov til konkrete projekter, partnerskaber og løsninger, der i sidste ende bidrager til vækst og beskæftigelse i Danmark. Innovationsfonden investerer derfor i iværksættere, forskere og virksomheder, der har viden og idéer til at løse samfundsudfordringer og skabe vækst og beskæftigelse.

I Danmark får vi ikke nok ud af de penge, vi bruger på forskning og innovation, og det har betydning for vores vækst og produktivitet. I negativ forstand. Danmarks produktivitet afhænger af mange faktorer, hvoraf en del af dem ligger inden for Innovationsfondens område. Derfor kan fonden bidrage til at øge Danmarks produktivitet og vækst. Men kun hvis vores fokus er rigtigt.

Innovationsfonden arbejder målrettet for at styrke innovationen i Danmark ved at gennemføre flere og bedre forsknings- og udviklingsprojekter, der samtidig stimulerer til øget privat investering i forskning og udvikling. Desuden bidrager fonden til at øge antallet af innovative virksomheder i vækst – herunder et øget antal af højtuddannede medarbejdere i virksomhederne.

Referencer

- Vækst og udvikling i hele Danmark. Regeringen, november 2015
- Mandag Morgen – Vækst Danmark, 2015
- Aftale om vækstplan for dansk turisme, 20. juni 2014
- Hvidbog om Turismeforskningen i Danmark, 2014
- Kyst- og Naturturisme – turismens økonomiske betydning i Kystdanmark. Visit Denmark 2014, Visit Denmark - Destinationsmonitor Status 2013. Visit Denmark 2014, Visit Denmark: Aktuel udvikling i dansk turisme 2014 – foreløbig opgørelse februar 2015, Turismens Økonomiske Betydning i Danmark 2012 – Visit Denmark, 2014
- Kortlægning af Kystturismeforskning og Samspil mellem forskning og turismeerhverv i Danmark. Center for Regional- og Turismeforskning, 2014
- Orams, Mark & Michael Lück, 2014: Coastal and Marine Tourism - Emerging issues, future trends and research priorities. The Wiley Blackwell Companion to Tourism, first edition
- OECD Tourism Trends and Policies, 2014
- UNWTO Tourism Highlights 2014, UNWTO Tourism towards 2030, UNWTO Annual Report 2014
- UNWTO Tourism Highlights 2014, UNWTO Tourism towards 2030, UNWTO Annual Report 2014
- Turismen som væksterhverv i Danmark. Copenhagen Economics for Turismens Vækstråd v. HORESTA. 20. juni 2013.
- Vækstteam for Turisme og Oplevelsesøkonomi - anbefalinger. Juni 2013
- Mandag Morgen – Vækst Danmark, 2015
- Gode eksempler fra udlandet på vækstinitiativer i turisme og oplevelsesøkonomi. Erhvervs- og Vækstministeriet, 21. januar 2013
- Bornholms bidrag til udvikling af Danmarks krydstogsturisme. Bornholms regionskommune 2012
- HORESTA: Økonomi & Statistik - brancheinfo
- Hvidbog om Turismeforskningen i Danmark, 2014
- Hjalager, Anne-Mette, 2009: A review of innovation research in tourism. Tourism Management 31, 1-12